

ZÁKLADNÍ PŘÍSTUPY K PSYCHOLOGICKÉ MU POZNÁNÍ

JAK PŘEMÝŠLÍME O ČLOVĚKU? A JAK BYCHOM MĚLI?

ZÁKLADNÍ OTÁZKY

- Rozumíme si? Já tobě, ty mně? Kdy ano/ne?
- Jak správně zkoumat člověka? Jsou na to nějaká pravidla?
- Ví psycholog víc, než já? Proč ano/ne?
- Co můžeme čekat od psychologa?
- A od psychologie?

TÉMATATA

- I. Vědecká x folková psychologie
- II. Směry v psychologii
- III. (Disciplíny)

Folková psychologie

= laická, lidová psychologie

- **Člověk disponuje značným množstvím sdílených znalostí o světě, které mu umožňují anticipovat události a být v interakci s druhými lidmi. Lidé mají obecně tendenci hledat a nacházet kauzalitu ve vztazích mezi prvky událostí.**

Zdravý selský rozum: common sense.

Otázka: Je správné se chovat podle SELSKÉHO ROZUMU? A co je to vlastně? Definice?

LAICKÉ PSYCHOLOGICKÉ TEORIE

- Jsi těhotná, musíš svému nenarozenému dítěti pouštět Mozarta a neustále na něj mluvit, jinak bude hloupý a citově deprivovaný
- Než vyrůstat v sociálně slabé rodině, ať jde dítě raději do děčáku, tam bude mít vše potřebné pro vývoj
- Lesní školky? Vždyť si ty děti nerozvinou potřebné schopnosti pro školu!!!
- Neznámkovat? To už pak děti nebudou nic dělat...
- Ženy jsou naprogramované na výchovu dětí, když dítě vychovává otec, vždy mu něco chybí
- VYMYSLTE NĚJAKOU VLASTNÍ!

OTÁZKA

- Pokuste se na základě laických teorií vymyslet několik rozdílů mezi vědeckou a folkovou psychologií. Co je to zásadní, v čem se liší?

FOLKOVÁ X VĚDECKÁ PSYCHOLOGIE

- Zabývá se jen tím, co je nutné nebo naléhavé pro život společnosti
- Mentální logika – promítání mimoracionálních postupů do zpracování informací
- Běžný jazyk, pojmy se nedefinují
- Idiografická
- Normativně zabarvená
- Singularismus – rozpory mezi poznatky se nelibě nesou
- Všestranné systematické studium předmětu bádání
- Postupy, jejich norma je dána formální logikou
- Přesné vymezení pojmů, definice
- Nomotetická
- Nehodnotící
- Pluralistická

Folková psychologie

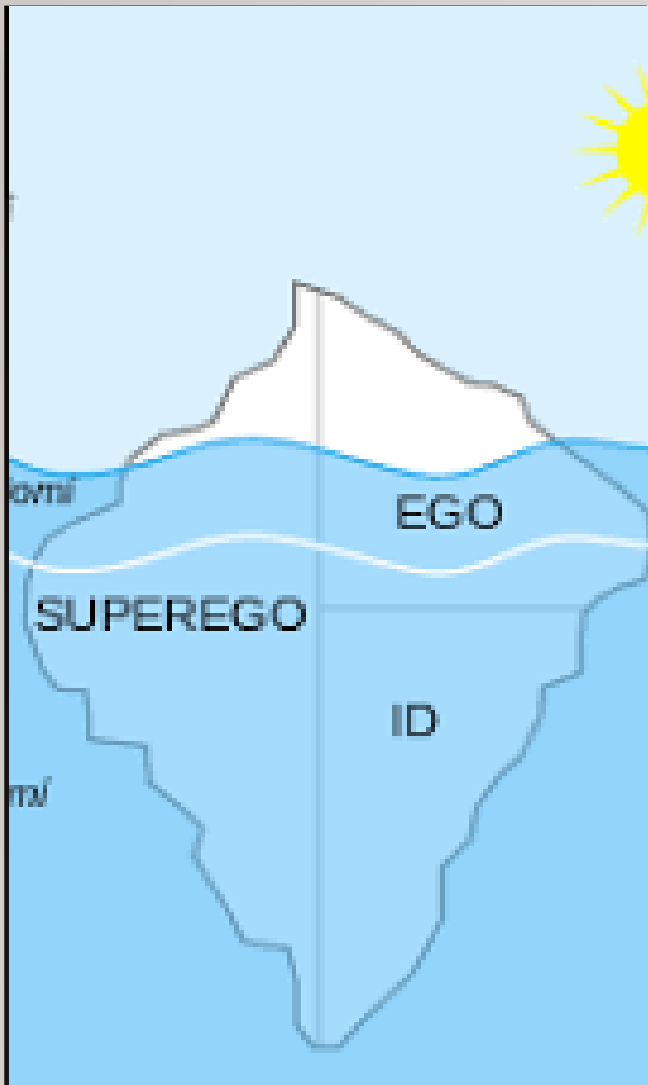
Jak se vytváří vědomosti laické psychologie?

- pozorování chování druhých lidí
- pozorování vlastního chování a prožívání
- zobecnění postřehů o lidském chování
- zobecnění postřehů o vlastnostech osobnosti a o lidské psychice

Popularizace poznatků vědecké psychologie ovlivňuje vývoj folkové psychologie!!!

LEDOVEC

-
- Co je to za teorii?
 - Co o ní víte?

A JAKÝ SMĚR JE TOTO?

A co dalšího o něm víme?

-
- <https://psychologie.cz/holubi-hazard-v-laboratori/>
-

A K JAKÉ
PSYCHOLOGII
NÁS ODKAZUJÍ
TYHLE SNÍMKY ?

"When we are no longer able to change a situation - we are challenged to change ourselves."

Viktor E. Frankl

HLUBINNÁ PSYCHOLOGIE

Sigmund Freud

**JÁ přestalo být pánem ve vlastním domě.... Nevědomí
PUDY jako hybná síla osobnosti...**

Traumata, komplexy...

Biografická a biologická determinace

LEDOVEC = Vědomí x předvědomí x nevědomí

Struktura osobnosti

ID – je iracionální, princip slasti

EGO – je racionální, princip reality

SUPEREGO – princip dokonalosti

Intrapersonální konflikty

id versus ego, id versus superego, ego versus superego

ŽÁCI MNOHÉ REVIDOVALI...

**C. G. Jung, A. Adler, K. Horneyová, H. S. Sullivan, E. Fromm,
E. Erikson, ...**

BEHAVIORISMUS, NEOBHAVIORISMUS

Otec behaviorismu **J. B. Watson**

„...Dejte mi tucet zdravých dobře rostlých dětí a vlastní specifický svět, v němž bych je vychovával, a já vám ručím za to, že z každého z nich vychovám specialistu podle objednávky: lékaře, právníka, umělce, vedoucího prodejny, ba dokonce i žebráka a zloděje, bez zřetele k jeho vlohám, sklonům, tendencím, schopnostem, zájmům a výbavě jeho předků...“

Behaviorismus, neobehaviorismus

Důraz na chování (behavior), viditelné projevy organismu.

Reakce (jednání) člověka je funkcí prostředí (stimulu) a osobnosti (black box).

UČENÍ – jeho mechanismy, principy.

Ivan P. Pavlov

Teorie klasického podmiňování – nepodmíněný x podmíněný podnět.

Clark L. Hull, B. F. Skinner

Rozvíjeli teorii podmiňování, zamýšleli se nad zamezením vyhasnutí podmíněné odezvy.

John Dollard, Neal E. Miller

Zabývali se procesem učení, vymezovali jeho složky.

Humanistická psychologie

Abraham Maslow, Carl R. Rogers

Člověk není „bílá krysa“...

Opozice vůči behaviorismu i proti „pudovým“ silám psychoanalýzy.

Zdůraznění svobody a individuality.

Optimistický pohled na organismus, může být moudřejší než vědomí.

Vůle k seberealizaci, mohou jí být postaveny překážky.

V. E. Frankl – Socha svobody a zodpovědnosti

„Kdo ví proč, zvládne každé jak“

KTERÝ PŘÍSTUP VYBRAT?

- Mít v paměti tzv. Funderovo pravidlo:
- **Nejsilnější stránky čokoliv jsou zároveň slabou stránkou též věci a překvapivě někdy bývají pravdivé oba protikladné výroky.**
- Silné stránky každého hlavního **SMĚRU** jsou i jeho slabými (tzn. jsou těsně vázány se slabými stránkami)
- NEPLATÍ JEN PRO PSYCHOLOGII! Zkusme si to!
- Donald Trump
- Automobil jako doprané prostředek
- Demokracie

PARADIGMA ANEB „OBT“ VŠEV JEDNOM? RADĚJI NE!

- **Psychoanalýza**
- **Behaviorismus**
- **Humanistická psychologie**
- -----
- **A pak moderní, eklektické přístupy: kognitivní, rysový, konstruktivismus...**
- **Liší se právě v pohledu na osobnost člověka**
- **Je mnoho z nich vycházejících různých teorií...**
- **TEORIE = NÁSTROJ NA ZKOUMÁNÍ LIDSKÉ PSYCHIKY !?**

NÁSTROJ PRO POZNÁVÁNÍ A VÝZKUM V PSYCHOLOGII

- Metafora: V čem si uvařit kafe? V kávovaru nebo multifunkčním přístroji z teleshoppingu, který vaří kávu, přenáší rádiové vlny, topí, mrazí a smaží topinky?
- Výsledek: na kávu je lepší kávovar, na topinky topinkovač. Stroj „na všechno“ nedělá nic opravdu dobře.
- **Proto nechtějme „OBT“, ale vyberme dobře teorii, která nám pomůže a sedí na nějaké konkrétní téma nebo oblast:**
- Behaviorismus neumí pomoci s významem snů... nebo málo, ale je to skvělý nástroj na zkoumání principů učení a adaptace..
- Psychoanalýza nevysvětlí různé učební styly...

UDĚLEJTE SI KRÁTKÝ JEDNODUCHÝ TEST

NÍŽE SI MŮŽETE VYZKOUŠET
SROVNÁNÍ 3 ZÁKLADNÍCH SMĚRŮ
POMOCÍ NĚKTERÝ ZÁKLADNÍCH
PSYCHOLOGICKÝCH OTÁZEK/
POJMŮ.

ODPOVĚZTESI JEDNÍM SLOVEM, JAKÁ JE PODLE JEDNOTLIVÝCH SMĚRŮ
POVAHA ČLOVĚKA VE SMYSLU
POZITIVNÍ/NEGATIVNÍ?
ŘEŠENÍ PRO KONTROLU JEVŽDY NA DALŠÍM SLIDU

Psychoanalýza

Behaviorismus

Humanistická psychologie

NÁZOR NA LIDSKOU POVAHU

Psychoanalýza

negativní

Behaviorismus

neutrální

Humanistická psychologie

pozitivní

JE CHOVÁNÍ SVOBODNÉ NEBO DETERMINOVANÉ?

Psychoanalýza

Behaviorismus

Humanistická psychologie

JE CHOVÁNÍ SVOBODNÉ NEBO DETERMINOVANÉ?

Psychoanalýza

determinované

Behaviorismus

determinované

Humanistická psychologie

svobodná volba

ZÁKLADNÍ MOTIVY ČLOVĚKA – JAKÉ JSOU, PODLE JEDNOTLIVÝCH SMĚRŮ?

Psychoanalýza

Behaviorismus

Humanistická psychologie

ZÁKLADNÍ MOTIVY

Psychoanalýza

sex a agrese

Behaviorismus

popudy různého druhu

Humanistická psychologie

sebeaktualizace

STRUKTURA OSOBNOSTI: Z ČEHO SE SKLÁDÁ OSOBNOST DLE JEDNOTLIVÝCH SMĚRŮ ?

Psychoanalýza

Behaviorismus

Humanistická psychologie

STRUKTURA OSOBNOSTI

Psychoanalýza

id, ego, super ego

Behaviorismus

zvyky

Humanistická psychologie

self (jáství)

JAKÁ JE (JAK VELIKÁ) **ROLE NEVĚDOMÍ** V NAŠÍ PSYCHICE?

Psychoanalýza

Behaviorismus

Humanistická psychologie

ROLE NEVĚDOMÍ

Psychoanalýza

maximalizovaná

Behaviorismus

prakticky neexistující

Humanistická psychologie

minimalizovaná

ZÁKLADNÍ POJMY VE VÝVOJI PSYCHIKY -VÝVOJOVÝ DŮRAZ

Psychoanalýza

Behaviorismus

Humanistická psychologie

VÝVOJOVÝ DŮRAZ

Psychoanalýza

psychosexuální stádia

Behaviorismus

kritické situace, učení: identifikace a imitace

Humanistická psychologie

vývoj obrazu sebe sama (já)

CO DLE JEDNOTLIVÝCH POJMŮ BRÁNÍ RŮSTU/VÝVOJI OSOBNOSTI?

Psychoanalýza

Behaviorismus

Humanistická psychologie

BARIÉRY OSOBNÍHO RŮSTU

Psychoanalýza

nevědomé konflikty, komplexy, neurózy... obsah nevědomí

Behaviorismus

maladaptivní zvyky, patologické prostředí

Humanistická psychologie

podmínky hodnoty, ikongruence ideálního a reálného já